

# Taustatietoa digitalisaatiosta ja digitalisoinnista



- **Digitalisaatio tarkoittaa sitä, että tietotekniikkaa hyödynnetään yhä enemmän arkielämän järjestämisessä.** Muutos koskee kaikkea yhteiskunnan toimintaa aina pankkiasioista joukkoliikenteeseen, tiedon löytämiseen ja viestien lähettämiseen sekä esimerkiksi terveydenhuollon tiedonkulkuun.
- **Digitalisaatio ei tarkoita sitä, että kaikki asiat olisi jatkossa hoidettava omalla tietokoneella.** Kyse on pikemminkin laajasta ajattelutapojen muutoksesta. Osa ennen digitalisaation aikaa syntyneistä palveluista ja työtehtävistä tulee katoamaan ja korvautumaan aivan uuden näköisillä vaihtoehdoilla. Jotkut toisteiset työvaiheet voidaan myös automatisoida ja esimerkiksi paperisota vähenee.
- Lähes kaikilla suomalaisilla on jo älypuhelin ja Internetin käyttö on kiinteä osa arkea. Monille älypuhelin on ainoa verkkoon kytketty laite, ja palveluita käytetään sillä kaikkina vuorokaudenaikoina. Samalla on muistettava, että joka kymmenes suomalainen ei käytä internetiä. **Digitalisaatio ei siis voi tarkoittaa palveluiden täydellistä sähköistämistä. Sen sijaan digitalisaatio tarjoaa uusia, houkuttelevia vaihtoehtoja kasvokkain saatavalle palvelulle.**
- Lähde: Mitä digitalisaatio tarkoittaa? - Digitaalinen Helsinki
- Digitalisoinnilla tarkoitetaan yksinkertaisuudessaan toiminnan kehittämistä ja tehostamista IT-tekniikkaa hyödyntäen eli toimintamallien, prosessien ja palvelujen sähköistämistä.  
[Kunnat ja palvelut digitalisoituvat – Tiera auttaa strategiatyössä ja käytännön toteutuksissa](#)
- Digitalisoinnin työkaluja on mm.
  - sähköiset lomakkeet, niiden sähköinen täydentäminen ja käsittely
  - Sähköinen päätöksen teko ja tiedoksianto
  - Sähköinen allekirjoitus
  - Sähköinen lasku
  - Sähköinen maksu
  - Sähköinen arkistointi
- Digitalisaatio leikkaa myös läpi kuntien oman organisaation - digiasioita ei voi ulkoistaa ICT-päällikölle, vaan ne koskevat kaikkia.

# Digitalisaation tilanne kuntakentällä



## Kuntien digiloikka on vielä kesken

### Tietoa kuntien digitalisaatiokartoituksesta

[Kuntien digitalisaatiokartoitus 2021 | Kuntaliitto.fi](#)

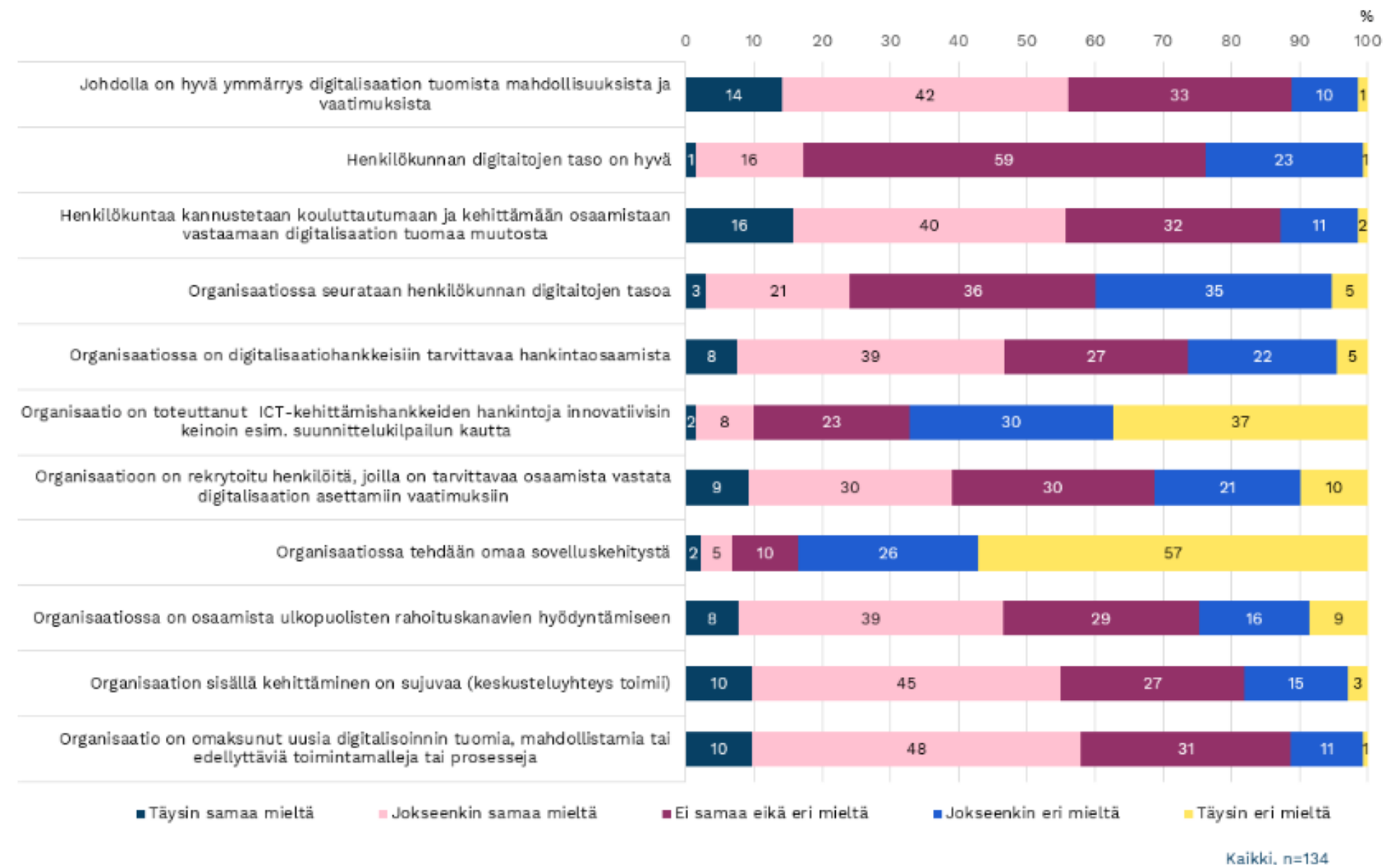
Kuntien digitalisaatiokartoituksessa 2021 tarkastellaan digitalisaation tilannekuvaa kuntakentällä. Toiminnan muutos teknologiaa hyödyntäen aiheuttaa monenlaisia muutoksia kuntatyöhön, palveluihin, ajankäyttöön, riskeihin sekä erilaisiin tuen tarpeisiin. Kartoituksen avulla tavoitellaan parempaa ymmärrystä digitalisaation tuomista haasteista ja mahdollisuuksista kunnille, sekä digitalisaation vaikutuksista kuntien toimintaan.

Aihetta on lähestytty tarkastelemalla digitalisaation moninaisia vaikutuksia kuntakenttään erilaisten näkökulmien kautta.

Ensimmäisenä julkaistavassa osassa käsitellään resursseja ja rahoitusta. Syksyn 2021 aikana julkaistaan myös osiot, joissa teemana ovat ajankohtaiset yhteiskunnalliset muutokset (esim. lainsäädäntö, pandemia) ja johtaminen, palvelut, tietohallinnon organisointi ja teknologiset valinnat.

Kartoituksen tiedot ovat kerätty Kuntaliitossa kevään 2021 aikana neljän eri kyselyn kautta. Kuntaliiton kumppanina kartoituksessa toimi FCG.

### Väittämiä organisaationne digikyvykkyydestä / digikypsyydestä



Kuva 19. Kysymys 21. Väittämiä organisaationne digikyvykkyydestä / digikypsyydestä. Kysely tietohallinnosta ja tietotekniikasta 2021.

# Digitalisoinnin työkalun vaihtoehtoja



- JäPI-hankkeen suosittama vaihtoehto:
  - Digitalisoinnin työkalu rakennetaan tiedonhallintamallin sisään
- Vaihtoehtoinen malli:
  - Erillinen työkalu jonka käyttö on helppoa ja on helposti jaettavissa työyhteisössä.
- Parempi kuin ei mitään malli:
  - Käsien päivitettävä huoneentaulu

# Digitalisoinnin työkalun valmistelu



- Prosessikuvaukseen on lisätty asiankäsittelyn 10 vaihetta taulukkona
- Jokaiselle asiankäsittelyvaiheelle määritellään digitalisoinnin tilan arvo
  - Ei tietoa = oletusarvo
  - Kyllä = kyseinen asiankäsittelyvaihe on digitalisoitu
  - Ei = asiankäsittelyvaihe sisältyy prosessiin, mutta sitä ei ole vielä digitalisoitu
  - Ei tarvitse = asiankäsittelyvaihe ei sisälly prosessiin

Esimerkkiprosessista nähdään,

- Minä vuonna palvelun digitalisointiprojekti on käynnistetty ja valmistunut
- Palvelussa on kaksi vaihetta, joiden vastaus on Ei eli ne on vielä digitalisoimatta > digitalisointiaste on 80 %
- Mitkä asiankäsittelyvaiheet on jo digitalisoitu, mitä ei tarvitse kunnan näkökulmasta digitalisoida
- Lisätietoja -sarakkeessa on hyödyllisiä kommentteja asiankäsittelyvaiheiden vaiheista

Digitalisoinnin seuranta	Digitalisoitu	Lisätietoja
Projektin käynnistysvuosi	2023	
Projektin päättymisvuosi	2024	Prosessia ei voi sähköistää ilman Vartti-järjestelmää
Digitalisointiaste-%	80	
Vireilletulo	KYLLÄ	
Käsittely	EI	
Täydennys	EI	
Päätöksenteko	EI TARVITSE	DVV:n prosessi
Tiedoksianto	KYLLÄ	Sähköposti-ilmoitus kortin saapumisesta kortin hakijalle
Seuranta	KYLLÄ	DVV:n sähköinen järjestelmä
Allekirjoitus	EI TARVITSE	
Arkistointi	KYLLÄ	
Laskutus	EI TARVITSE	DVV laskuttaa kuntaa
Maksaminen	EI TARVITSE	Talouden prosessi
Joku muu kohde	EI TARVITSE	

# Digitalisoinnin työkalun sisältö



Prosessien digitalisoinnin seuranta				Digitalisoinnin tavoitevuosi	Digitalisoinnin käyttöönotto	Digitalisointiaste-%	Vireilletulo	Käsittely	Täydennys	Päätöksenteko	Tiedoksianto	Seuranta	Allekirjoitus	Arkistointi	Laskutus	Maksaminen	Joku muu kohde	
Lisänyt Helaakoski Pijö; viimeksi muokannut hetki sitten				2023/2024			EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	
Näkyvässä seurataan, mitkä prosessit tai prosessivaiheet on sähköistetty ja selitykset näkyvän vaihtoehdoille:																		
• Kyllä (vihreä): vaihe digitalisoitu/sähköistetty (vaiheella voi olla rinnalla manuaalivaihtoehto)																		
• Ei (punainen): vaihetta ei ole digitalisoitu. Digitalisointi on kuitenkin mahdollista.																		
• Ei tarvitse (keltainen): vaihetta ei digitalisoida (ei tarvita, ei mahdollista, ei kannattavaa).																		
Prosessiluettelo ja prosessien digitalisoidut vaiheet																		
Otsikko	Toimiala	Tulosalue	Vastuullinen viranhaltija (omistaja)	Digitalisoinnin tavoitevuosi	Digitalisoinnin käyttöönotto	Digitalisointiaste-%	Vireilletulo	Käsittely	Täydennys	Päätöksenteko	Tiedoksianto	Seuranta	Allekirjoitus	Arkistointi	Laskutus	Maksaminen	Joku muu kohde	
Raahe-Opisto: Taiteen perusopetus	Tulevaisuuslautakunta	Vapaa-aikapalvelut	Raahe-opiston rehtori (virka)				KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	
Tilahallinta - Kiinteistöjen huoltopyynnöt	Rakennetun ympäristön lautakunta	Tilahallinta	Tilahallinnan päällikkö				KYLLÄ	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TARVITSE	EI TIETOA	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE	
Viranhaltijapäätös	Kaupunginhallitus	-	Kaupunginjohtaja (virka)			100 %	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	KYLLÄ	
Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen	Kaupunginhallitus	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja (virka)				KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	
Kuulutusten hallinnointi ja julkaiseminen	Kaupunginhallitus	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja (virka)			100	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE	
Kokousten järjestäminen	Kaupunginhallitus	-	Kaupunginhallitus				KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	EI	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE	
Asian kokouskäsittely	Kaupunginhallitus	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja (virka)			80 %	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	EI	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE	
Valtiollisten vaalien järjestäminen	Keskusvaalilautakunta	-	Keskusvaalilautakunta				KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TIETOA	
Kuntalaisaloitteen käsittely	Kaupunginvaltuusto (-)	-	Kaupunginvaltuusto (-)			100	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE	

- Palveluiden ja prosessien digitalisointi ja automatisointi vaatii suunnitelmallisuutta ja työkalun, jotta laaja kokonaisuus saadaan hallintaan.
- Loimme seurantanäkymän, jossa on ajantasainen luettelo kaikista prosesseista
- Jokaisella rivillä on yksi prosessikuvaus ja sarakkeissa kyseisen prosessin digitalisointiseurantataulukon vaiheiden tiedot
  
- Luettelosta nähdään kaikkien prosessien asiankäsittelyiden digitalisointien vaiheiden tilat, mitä on digitalisoitu, mitä ei tarvitse digitalisoida. Ei kertoo että vaihe tarvitaan, mutta sitä ei vielä kyseisellä prosessilla ole digitalisoitu.
- Esimerkki:  
Kunnassa ei ole vielä käytössä suomi.fi-maksut –palvelua, mutta kunnassa on maksullisia palveluita.  
Näiden prosessien Maksaminen = Ei. Kun palvelu on otettu käyttöön, saadaan lista palveluista joihin maksaminen otetaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön.  
Sitä mukaa kun suomi.fi-maksut palvelu otetaan prosesseilla käyttöön, muuttuu digitalisoinnin arvo ei > kyllä ja reaaliaikainen tilanne näkyy luettelossa.

# Digitalisoinnin työkalun käyttäminen



### Prosessien digitalisoinnin seuranta

Lisänyt Helaakoski Pijjo; viimeksi muokannut hetki sitten

Näkyvässä seurataan, mitkä prosessit tai prosessivaiheet on sähköistetty ja Selitykset näkyvän vaihtoehdoille:

- Kyllä (vihreä): vaihe digitalisoitu/sähköistetty (vaiheella voi olla rinnalla manuaalivaihtoehto)
- Ei (punainen): vaihetta ei ole digitalisoitu. Digitalisointi on kuitenkin mahdollista.
- Ei tarvitse (keltainen): vaihetta ei digitalisoida (ei tarvita, ei mahdollista, ei kannattavaa).

Prosessiluettelo ja prosessien digitalisoidut vaiheet

Otsikko	Toimiala	Tulosalue	Vastuullinen viranhaltija (omistaja)	Digitalisoinnin tavoitevuosi	Digitalisoinnin käyttöönotto	Digitalisointiaste-%	Vireilletulo	Käsittely	Täydennys	Päätöksenteko	Tiedoksianto	Seuranta	Allekirjoitus	Arkistointi	Laskutus	Maksaminen	Joku muu kohde
Raaha-Opisto: Taiteen perusopetus	Tulevaisuuslautakunta	Vapaa-aikapalvelut	Raaha-opiston rehtori (virka)				KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE
Tilahallinta - Kiinteistöjen huoltopyynnot	Rakennetun ympäristön lautakunta	Tilahallinta	Tilahallinnan päällikkö				KYLLÄ	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TARVITSE	EI TIETOA	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE
Viranhaltijapäätös	Kaupunginhallitus	-	Kaupunginjohtaja (virka)			100 %	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	KYLLÄ
Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen	Kaupunginhallitus	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja (virka)				KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	EI TIETOA	EI TIETOA	EI TIETOA
Kuulutusten hallinnointi ja julkaiseminen	Kaupunginhallitus	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja (virka)			100	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE
Kokousten järjestäminen	Kaupunginhallitus	-	Kaupunginhallitus				KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	EI	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE
Asian kokouskäsittely	Kaupunginhallitus	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja (virka)			80 %	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	EI	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE
Valtiollisten vaalien järjestäminen	Keskusvaalilautakunta	-	Keskusvaalilautakunta				KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TIETOA
Kuntalaisaloitteen käsittely	Kaupunginvaltuusto (-)	-	Kaupunginvaltuusto (-)			100	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI TARVITSE	KYLLÄ	EI TARVITSE	EI TARVITSE	EI TARVITSE

- Prosessien digitalisoinnin seuranta –luettelossa on toimiala, tulosalue ja vastuullinen viranhaltija –metatiedot
- Näiden tietojen avulla esimerkiksi tulosalueet näkevät mikä on heidän vastuullaan olevien prosessien digitalisoinnin tilat
- Digitalisoinnin tavoitevuosi –metatiedossa on vuosiluvut, milloin kyseinen vaihe on aikataulutettu digitalisoitavaksi
- Digitalisoinnin käyttöönotto -metatieto kertoo, minä vuonna mikin palvelu on digitalisoitu. Nämä tiedot kerryttää historiatietoa ja niitä voi hyödyntää esimerkiksi tietotilinpäätöksessä.